

Historieglimt 1

Gardemoen gård

Dette gårdsnavnet på Lademoen har sin opprinnelse fra en ekserserplass som lå på begge sider av den nåværende jernbanetraseen. På en slette under Rønningen gård, en slette som strakte seg fra det nåværende gatekrysset Jarleveien-Stiklestadveien og langt inn på Lademoen kirkegård, hadde soldatene et trenings- og øvelsesområde fra år 1773. Den lå under Rønningen gård og ble anlagt mens general Johan Wibe von der Osten var kommandant i Trondhjem. Ekserserplassen ble nedlagt i 1866, men først i 1902 ble deler av den tatt i bruk som gravplass. Allerede før 1840 ble den nordlige delen utskilt som en egen gård som beholdt navnet Gardemoen og som ble drevet til byutviklingen satte stopp for gårdsbruket. Storflyplassen på Jessheim ved Oslo er også anlagt på en gammel militær ekserserplass. Den har en ekstra r i navnet Gardermoen.

På begge sider av der Jarleveien går i dag lå det småhus. På nedsiden av veien var det småhusbebyggelse som ble revet for å gi plass for bryggeriet og industrien. Stedet som ble revet, ble kalt Utsikten fordi de pårørende derfra så etter byfiskerne som bodde langs Bakkestrandveien eller ved Lademofjæra. Utsikten var en parsell av Rønningsmoen, gårdsnummer 9, bruks nummer 49, som opprinnelig kom fra Rønningen gård. Det var et opprinnelig høytliggende utsiktspunkt som ble utskilt i 1874. Det ble solgt til Johan Arnt Frøstad og snart utstukket til boligtomter. Utsikten ble altså navnet på bebyggelsen i den nordøstlige delen av General von Kroghs gate. Etter den andre verdenskrigen ble husene erstattet av industri. Utsikten lå der den sørøstlige delen av E. C. Dahls bryggeri i dag ligger. På oversiden av nåværende Jarleveien lå også en del småhus som senere er blitt revet. Deres adresse var «Gardemoens grunn» slik vi finner den i de eldste adressebøkene.

I dag er gårdsnavnet beholdt i gatenavnet Gardemoens gate mellom Jarleveien og Ladeveien. Den ble anlagt, regulert og navngitt i 1913. Gardemoens gate har bolighus bare på den ene siden. Den andre siden har i dag en liten park med lekeplass ut mot Jarleveien. Her lå idrettsklubben Ørns bane i noen år. Gårdshusene på Gardemoen gård lå nær krysset Jarleveien og Stiklestadveien. Gården ble solgt til kommunen i 1916 og benyttet til byggegrunn. Gårdsbygningene ble revet først i 1959.

Gardemoen var en vakker liten gård slik det fremgår at Julius Rians maleri der vi ser Munkholmen til høyre og tårnet på Aktiebryggeriet til venstre. Hovedhuset var i klassisk trøndersk stil. Gården, gårds nummer 9, bruks nummer 52, lå opprinnelig under Rønningen gård. Parsellen var først utskilt og utleid til Ole E. Midtlyng. En tid før 1840 var det gravør Peder Ludvigsen som var huseier og gårdbruker. Han kjøpte husene i 1840 og selve tomten i 1862. Han og hans familie var haugianere. Datteren Simonetta, kalt Netta, arvet gården. Hennes mann, svigersønnen Haldo S. Jystad, overtok i 1877. Han var

fra Jystad Bortistu på Børseskogen. I hans tid ble det avlet poteter og dessuten levert fin støpesand til Domkirken. Han kjørte selv sanda dit med hest og vogn. Mye av marka ble benyttet som blekevoll for tøy fra hoteller i byen. Gården hadde et stort jorde med fint kortklipt gress som ble brukt til blekevoll. I 1880-90-årene blomstret turisttrafikken og i konkurransen mellom hotellene var det viktig å ha rent og hvitt sengetøy. Flere hoteller kjørte sitt vasketøy ut til blekevollen på Gardemoen. Haldo Jystad var sannsynligvis blant de 17 kvinner og menn som den 18. januar 1920 slo ring, tok hverandre i hendene og slik markerte starten på det som ble til pinsemenigheten Betel. Dette skjedde trolig hos Jystad på Gardemoen gård. Det var her møtene ble holdt den første tiden av menighetens liv.

Haldo var kirketjener i Lade kirke og graver både på Lade kirkegård og på Eli plass gravlund. Han var kjent for sin mektige sangstemme. Mer om Gardemoen kan en lese i Ingrid Pedersens bok *Smaksskiftninger i trøndersk arkitektur*, Trondheim 1956 sidene 54-57. Ny utgave som Lademoen kirkes småskrifter nr. 4. Ingrid Pedersen forteller fra et selvopplevd besøk i Lade kirke: *«Det som tiltvang seg mest oppmerksomhet, var en kraftig klingende baryton på galleriet, som fremhevet seg i salmesangen. Den lot til å være skolert på en egen måte så den av og til minnet litt om lurblåst eller hornsignaler og skrev seg fra kirketjener Haldo Jystad – en kraftig middelsshøy mann med et friskt åpent ansikt med helskjegg og et sjeldent velvillig og elskverdig uttrykk.»*